„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, а **уторком** на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 69. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 3. МАЈА 1894. **ГОДИНА XXIX.**

ЛИЧНА НЕСИГУРНОСТ У СРБИЈИ.

Није давно било и сваком Србину живо је остало у памети, када су наскоро после смрти трећег намесника генерала Протића неуставно и непарламентарно дошли на владу либерали. Србија је том приликом пропиштала и када је већ дошла хора, да букне грађански рат, народ и краљ спасоше Србију од те беде. То је било 1. априла прошле године. За кратко време своје владе либерали починише чуда и покоре у земљи. На вођу радикалнога Николу Пашића пуцано је из пушке, а најугледнијем грађанину у унутрашњости Србије народном посланику Димитрију Катићу претили су јавно, да ће га убити.

После 1. априла, када падоше либерали, народ је дахнуо душом, јер је држао, да се ти црни дани не ће више појавити.

Али зао дух народа српскога није могао да гледа, како се Србија мирно развија и повратило се опет зло, још у горем издању, него што је пре било.

Данас у Србији Николајевић не преза ни од проливања крви! Требају ли му општине, да их отме из радикалних руку, он шаље жандарме, да бију и убијају невин народ. У Србији је већ пала братска крв!

Као што су пре либерални власници гонили радикале, тако их данас Николајевић са својим друговима још више злоставља.

Ту недавно нападнуто је на једног од најугледнијих људи у Шумадији, на народног посланика Ранка Тајсића. Тај посланик није био у свом селу, већ у окружној вароши. Једне ноћи потплаћени зликовци јуришали су на кућу Р. Тајсића и танадима је прорешетали. Из куће испадне Тајсићев син и остали млађи и одбију нападаче, који су се прикрили. У Тајсићевом дворишту нашли су на прикривеног човека, који је у заседи чекао са запетом пушком на Ранка Тајсића. Када се овај народни првак жалио компетентној власти, капетан му је рекао, да он не може јамчити за његов (Тајсићев) живот! Ово је превршило сваку меру. Бадава се силници, који су данас на власти, надају, да ће се тако само одржати, ако поубијају виђеније радикале! Може неко од виђенијих људи у Србији и страдати, могу некога и смакнути, али радикална странка не ће се моћи уништити, а власничке главе данашње владе могу полетети као — думлеци. Али не дај боже, да до тога мора доћи!

Народ је огорчен, увређен.

Гази му се његов понос, његова част. Влада се највећма окомила на оне људе, у којима народ има највише вере, а то су народни посланици и председници политичких општина у Србији.

Други важан догађај десио се у ужичком округу, где либерала и напредњака, (осим чиновника) нема ни — лека ради, што но се каже. Тамо је окружни начелник пред Ускрс звао преко среских чиновника, да му дођу сви уваженији радикали из округа. Међу тим позваним био је и народни посланик Живко Малопарац и Драгутин Лапчевић председник општине из вароши Пожеге. Њих и остале виђене радикале звао је начелник поједнице и на само, па им је рекао, да ће њих узети на одговор, ако се деси какво зло дела или убијство у округу ужичком, где иначе скоро увек има лопова и разбојника, скривених у шумама. Од куда то, и по коме закону, да народни посланици и мирни грађани јамче за ред од оглашених хајдука? И још којим је речима окружни начелник пропратио ту своју претњу. Он је рекао: **„Ако би се десило какво зло дело, неред или убијство, онда ћете ви у првом реду одговарати, и ја вам у том случају не јамчим за животе ваше и унапред перем руке за вашу смрт, као оно Пилат.“**

Ово је заиста ужасно и нечувено. Власт, која је постављена, да брани грађане, власт, коју народ из свога џепа плаћа, та власт, наглашује грађанима, да им је глава у — торби и... да ни сама полиција не ће ништа чинити, да грађане обезбеди, већ ће као оно Пилат опрати руке!

Има већ три недеље, како се у Србији јавно говори, да се Светомир Николајевић решио на убијање својих политичких противника, установљавајући „државне хајдуке“.

Али нека Николајевић зна, да отпор изазива отпор, и да је у његовом интересу највише, да не кида већ и сувише затегнуту жицу. Жица ће својим прекидом прво њега ошинути... —θ—

Нови Сад, 2. маја.

Страше се клетве народне. У 48. бр. „Србобрана“ о г. изишао је чланак: Најтежа је клетва — клетва народна. Тај чланак није у целини стигао читаоцима, јер је главни део тога чланка тројединчка власт конфисцирала. У чланку се говори о члановима будимпештанскога сабора из Тројединице, који нису имали права гласа при решавању унутрашњега питања уже Угарске о грађанском браку, али су они чланови клуба либералне странке у угарскоме сабору, која на својим плећима држи дамашњу владу Векерлову. Ти чланови угарскога сабора из Тројединице јесу: Светозар Кушевић, Васа Ђурђевић, Ђура Ђурковић, прота Јован Штековић, прота Милан Баришић, Милош Зец, Ђура Дедовић, Стева Поповић-Вацки, др. Владимир Николић, Петар Шорак, Петар Слијепчевић, Миле Дракулић, Ћира Милекић и Ђура Грлић.

За њих „Србобран“ вели, да нису били ни на митрополијсвом збору, нити су где год изјавили, да се слажу с његовим закључцима. Ако се слажу с њима, онда их позива, да се изјасне и да иступе из те владине странке, а ако се не слажу, — „онда се и њих тиче она тешка народна клетва у четвртој тачци одлука српског великог народног збора. Под том клетвом не могу ни они више бити синови народа српскога и православне цркве, а последице тога треба да знају та господа — какве су. Народ их српски знаде — и у своје време учиниће он своје, где год га закон и право његово буде позвало да каже: за кога је и против кога је, с киме има да дели своја права и против кога да их брани. Дани су вашег колебања избројани — морате се одмах одлучити: или лево или десно, или уз народ и православну веру, или за Векерлову црквену политику против народа српског и његове прадедовске вере! Та ваша одлука казаће вам: тиче ли се и вас четврта одлука народна од цветнога четвртка ове год. Још нешто! Завршујући последње ретке овог чланка, сазнадосмо, да ће у великашкој кући у Будимпешти говорити и гласати за основу грађанскога брака и вођ и прочелник хрватске народне странке, којој су стубови горе поменута господа. Та господа имају још својих Срба другова, који нису, истина бог, чланови будимпештанскога сабора, нити чланови Векерлеове странке; али су они чланови хрватске народне странке. Па, ако би вођа и прочелник те странке у истину говорио и гласао сада у великашкој кући за Векерлеову црквену политику — онда и ти Срби треба да знају, шта дугују својој верској савести и народној дужности — онда и они морају одмах иступити из клуба хрватске народне странке, којој је вођ и прочелник онај, који говори и гласа за основе, које се окомљују против њихове вере, народности и права њиховога народа. Не учине ли они то — онда и они спадају под осуду четврте одлуке великог митрополијског збора. Једни и други, овде наглашени, чувајте се најтеже клетве — клетве народне!“ — Дела, господо, напред! Кад сте „Србобрану“ силом запушили уста, да вас то јавно не запита, ево вас ми питамо. Испред народнога суда не можете умаћи. Реците јасно и отворено. Народ српски с правом тражи то од вас!

Поглед по свету.

— Опет бомбе у Париву. Како су почеле у Париву да раде бомбе, никако још да престану. Једна бомба за другом и један атентат други изазива. Тако је сад у прошли петак у 11½ сахата у ноћ прснула паклена справа пред кућом творничара Масинга. У справи је било динамита и хлоратног барута. Прасак је развалио капију и разлупао провор. Иначе није било никакве штете. Полиција је ухватила и затворила неког котаричара, на кога сумњају, да је починио атентат. Држи се, да је овај атентат хтео да опомене власти, да се узму на ум, што хоће анархисту Хенрија да погубе.

— Законски предлог о двогодишњој војној служби у Француској. Још прошле године поднео је Француској скупштини предлог у том смислу посланик Делонкл. Скупштински одбор за војне ствари увео је пре неки дан тај предлог у претрес, и вели се, да су сви одборски чланови пријатељски расположени према предлогу. По њему би се имала увести двогодишња војна служба за све редове војске. У исти мах престала би установа једногодишњих добровољаца. Мисли се, да би оваким законом Француска могла заштедити годишње 75 милиона франака. — Још се не зна, шта о истом зак. предлогу мисли војни министар Марсије, ни под којима би условима пристала влада на ту редукцију активне војне службе.

— Славјанско добротворитељно общество у Петрограду изабрало је по треби пут ђенерала грофа Игњатијева за председника на три године.

ПОДЛИСТАК.

ПРИГОДНА ПЕСМА
У СЛАВУ ТРИСТОГОДИШЊИЦЕ
СПАЉИВАЊА МОЋИЈУ СВЕТОГ САВЕ.

(Прочитано у свечаној седници „Србадије“ 27. марта 1894.)

И мртав беше силан!
Душману беше страх, утеха роду свом,
Кад оно на њ наиђе судбине страшни лом.

И мртав беше силан!
У бесном гневу своме дрхт'о је Турчин клет,
Гледајућ' народ српски, где светињом прожет
Гробу му леће светом, да из њег црпе над,
Да благослов у њ нађе за тешки, мучни рад,
Да из тог гроба светог поцрпе себи моћ,
Да могне лепшим данма једном на сусрет поћ',
Да утехе у њ нађе у тешком јаду свом,
У тешком, грком јаду, у јарму робовском.
Да мушки могне сносит' судбине тешки лом,
Да буде челик-Србин, да буде јунак, гром!

И мртав беше силан!
Његове моћи свете буђаху српску свест,
Оне учаху рају, како ће јарам стрест'.
И народ богат беше крај удог стања свог,
И народ сретан беше крај јада големог,
Знао је мушки сносит' несретну, тешку коб,
Имајућ' веће благо, светога Саве гроб.

И мртав беше силан!
И виде Туре бесно, — клета му рече коб —:
Да Срба стрти не ће, док траје Савин гроб,
Докле год њему ходе, трајаће српска моћ,
И данак пада њиног тек онда може доћ',
Кад моћи светог Саве, буду пеп'о и прах. —
Тако мишљаше Туре, шта лудо Туре зна!?
Тако мишљаше Туре, ког српски роди род,
Проклети Синан-паша, тај проклети изрод!

* * *

На Врачару ватра гори,
До облака пламен лиже,
На Врачару, брду суром
Ломача се у вис диже.

На Врачару Синан-паша
Пали моћи светог Саве,
Да укроти делом овим
Те упорне, српске главе.

Под Врачаром робље цвили,
Српске груди јаук пара,
Гледајући Синан-пашу
И ломачу врх Врачара.

Под Врачаром робље цвили,
У очају лије сузе,
И последње што имаше,
Сад му бесно Туре узе.

Па се куне прахом светим,
Што долеће са Врачара,
Па се куне старом славом
Џевердара и ханџара:

Да се Турком дати не ће,
Да ће љуто да се свети,
Да ће знати, да се бори,
А устреба л', и умрети.

Па се куне именима,
Славом својих претка славни:
Да допустит' никад не ће,
Слава српска да потавни.

А на врху, на Врачару,
Муња бије, огањ сева,
Тутњи земља, пуна беса,
Грми небо, пуно гнева.

Тутњи Врачар, брдо суро,
Затресе се по сто пута,
Као да се гневно спрема,
Свог изрода да прогута.

А са врха, са Врачара,
С прахом громки глас долеће:
Ни бриге те роде мили,
Српство пропаст' не сме, не ће.

Биће јоште диндушмана,
И изрода још и гори,
Ал' наудит' Србу не ће
Ни изроди, ни злотвори.

Будте само орни, вољни,
Нек вас братска слога споји,
Па се никог тад не бојте
Соколови, Срби моји.

У колевци чедо своје,
Нек научи српска мати:
Како за род мрети ваља,
А изроде проклињати.

Проклет био издајица,
Проклет, ко му жиће даде,
Проклет био сад и свагда,
Ко од рода свог отпаде!

Тутњи Врачар, брдо суро,
Па разбија у комаде:
Проклет био сад и свагда,
Ко од рода свог отпаде.

Дршће, бледи Синан-паша,
Самртни га ропац стеже,
А с подножја, где је раја,
Громовит се глас разлеже:

Проклет био издајица,
Проклет, ко му жиће даде,
Проклет био сад и свагда,
Ко од рода свог отпаде!

Тутњи Врачар, брдо суро,
Затресе се по сто пута,
Као да се гневно спрема,
Свог изрода да прогута.

А са врха ветар вије,
Носи пеп'о на све стране,
Где су года земље српске,
Земље, крвљу натапане.

Благослов им носи свима,
Сагореле моћи свете,

— **Сељачки немири у Румунији.** Из Букурешта јављају, да се поново појавили сељачки немири због тако зване максималне порезе. Само што су досадашњи умирени без крвопролића, а у најновијој буни сељака из села Леонтинешће у округу Бакау, дошло је и до мртвих глава. Сељаци поменутог села нападну на управу општинску, злоставили је и затворили у општинској кући. Кад је за то чуо начелник и државни тужилац округа Бакау, похитају са једним одељењем војске, да начине мира и реда. Али се сељаци пред селом ушанчили, па их не пуштају унутра, већ осуше тако жестоку ватру на војску, да је четрнаест војника онеспособљено за борбу. Тек кад и војници дадоше ватру — уступише сељаци и војска поседе место. По званичним извештајима два је сељака погинуло, а четворица их је рањено. Позатварани су многи угледни људи у селу и уједно предузете мере, да се спече слични догађаји у осталим местима.

— **Енглеско средоземноморско ратно бродовље** стиже, као што из Рима јављају 15 (27.) маја у Млетке, где ће остати четир дана. Бродовље ће се уленгерити код Маламока, а само ће два брода-гласника убродити и у млетачке лагуне до пред Марков трг. Пронесена је вест, да ће италијанско ратно бродовље под заповедништвом херцега од Ђенове доћи у Млетке, да поздрави Енглеве, но та вест није потврђена.

РУМУНИ НА ОПТУЖЕНИЧКОЈ КЛУПИ.

У прошлом броју смо, услед погрешно исписаног брзојава, јавили, да је суђење Румунима престало. Није суђење, већ само одбрана (у брзојаву је стојало погрешно Verhandlung, у место Vertheidigung.) Суђење је настављено и даље, поред свих утока, које су против тога уложили оптуженици и браниоци.

*

На расправи од петка, као што смо јавили у прошлом броју, тражио је оптуженик Коројан од државног тужиоца да повуче оптужбу, по што је ствар већ застарела, јер по судском поступку за Ердељ после једне године, а у Угарској после 6 месеци престаје право оптужбе. А од штампања меморандума па до оптужбе протекло је пуну годину дана и три месеца.

Исто то тражи и др. Рац у име осталих оптуженика. Ђорђе Поп од Басешћа тражи, да се оптужба повуче у толико пре, што је он из Угарске, а тамо право оптужбе престаје одмах после 6 месеци.

Др. Лукач захтева тако исто, да се повуче оптужба. У сјајном говору указује на тешкоће, у којима се оптуженици налазе услед одступања бранилаца од одбране. Наводи у поткрепу свога тражења сличне примере и указује на ту околност, како у Угарској често тежи преступи пролазе без казне, као н. пр. скоро свакидашњи нападаји мађарске „независне странке“ на дуализам, које је свакако много важније државно питање, него унија Ердеља са Угарском.

Расправа је завршена у $^1/_4$3 по подне и заказана за сутра дан.

*

На расправи од суботе траже и оптуженици Комсеа, Барцијану, Албини и Христеа, да се оптужба због застарелости повуче. На примедбу оптуженика Христеа, да у меморандуму нема никаква дражења — одговара државни тужилац, да у том што су оптуженици хтели поднети краљу меморандум нема ничег кажњивог; него је кажњиво то, што су оптуженици растуривали меморандум по народу и иноземству.

Оптуженик Барбу изјављује, да он није био на конференцији, на којој је закључено, да се меморандум растурује, а оптуженик Теодор Михаљ, да је он у време, кад је меморандум био довршен још био ђак. Ако се не изрече овој стварно застарелост, биће читаво угарско судство компромитовано.

Но државни тужилац не да се убедити.

Идућа седница заказана је за данас (понедељак) у 9 сах. пре подне.

ДОПИСИ.

Беч, 28. априла. (Тристагодишњица спаљивања моштију св. Саве.) Јуче се навршило равно три стотине година, од како је највећа светиња српскога народа — тело св. Саве — предано пламену, јер се бесни душманин надао, када нестане те светиње, нестаће Србину највеће и једине утехе у његовим тешким данима, у његовој невољи; али је име св. Саве тако дубоко зарезано у срцу српскога народа, да није било нити ће икада бити силе, која ће га моћи ишчупати. И после тога кобнога дана као и пре, од како је Србина задесила несрећа, да с мачем леже и устаје и да брани своје светиње — орио се свуда по Српству поклич: За крст часни и слободу златну, а успомена на спаљеногa светитеља још је више крепила Србина у веровању у ону идеју, за коју се бори, и у коначну победу свете српске ствари, а уједно распаљивала још већу мржњу на љутога душманина. Та успомена и та тврда вера Србинова створила је напослетку, данашњу слободну српску краљевину и очувала непобедиму Црну Гору, где један део српскога народа живи слободно својим народним животом, позван да настави оно, где се престало навалом бесногa Турчина. Говорити данас о значају св. Саве по српски народ излишно је, јер то свако Српче још од колевке слуша од своје мајке, а после школа то настави, тако да се не може ни замислити Србин, коме би заслуге св. Саве биле непознате. Па за то се цело Српство такми, ко ће боље, ко ли достојније прославити успомену његову, а јучер је та прослава имала да буде јединствена.

Срби овдашњи удаљени од масе српскога народа, удаљени од средишта, око којих се Срби купе, нису могли, нису смели пропустити, а да и они не допринесу што год по могућности прослави српскога апостола. Бечко грађанство српско било је још више дужно да приреди ту прославу, него остало Српство, јер храм српски православни, та најновија и знаменита тековина овдашњих православних Срба — посвећен је првом српском просветитељу. А осим тога овде је „Зора“ најстарије и некада најугледније српско ђачко друштво, па није ни замислити, да се она не сети тога дана. Тако је још зимус у децембру на једној друштвеној седници донесен предлог и закључак, да друштво приреди спомен за тај дан — дакле много пре него се у опће говорило о том. Па како је и црквена опћина закључила да прославу приреди, то је подељено: у очи тога дана било је у српско православној цркви бденије, а на сам дан, свечана служба св. Сави по Србљаку. Кор црквени дивно је певао Остојићеву литургију, а завршио с песмом „Ускликнимо с љубављу!“ Црква је била пуна што бечких Срба и Српкиња, што српске ђачке омладине, — само узгред напомињем, да је омладина српска из краљевине врло слабо била заступљена, тек 2—3, угледајући се јамачно на фрајмаорског председника друштва св. Саве и жалосног председника српског министарства. — После службе освећена је у опћинској дворани водица, а за тим је филозоф Станоје Станојевић у кратким потезима, а језгровито присутној публици разложио значај тога дана, значај св. Саве по српски народ. После говора, двоје овдашњих Срчади Душан и Вера пл. Бајићеви декламовали су од Стевана Лазића „На Врачару“ и „Анђео српски“ од Змаја. И говорника и декламаторе поздравила је публика живахним клицањем и ускликом „Слава Светитељу“! заврши се тај део прославе. — У вече је „Зора“ приредила свечану ванредну седницу, локал је био пун које друштвених чланова, које словенских, а које српских гостију. Запитаће можда који читалац. Ко су ти српски гости? Ево одмах ћемо му рећи. То је један део српске омладине, којему ништа не стоји на путу да буде „Зорин“ члан — али то је нека мода сада опако као с неке висине погледати на „млађе“, како се у друштву „измотавају“ па као гост доћи на друштвене седнице само у свечанијим приликама, а хвала буди толеранцији „Зоре“ увек су тако као гости примљени, што би могло и друкчије да буде. На тој свечаној седници је члан „Зорин“ Јован Радонић читао опширно о раду св. Саве као државника и као књижевника, о његовим силним заслугама за српску државу, српску цркву, школу и књигу. Иза тога је председник поздравио госте заступнике појединих словенских друштава и тим је званичан део испрпљен и завршен св. савском песмом „Ускликнимо с љубављу“.

Тако је ето и Српство овде у туђинском мору прославило успомену на свога народног просветитеља.

С—к—ћ.

Вести из места и са стране.

Српски учитељски збор вел.-бечкеречког протопрезвитерата на основу наредбе ВСНЦШ. Савета бр. 2—39 879., а по дозволи сл. епарх. школ. одбора у Тамишграду бр. 176/през. 1894. држаће седницу среског учитељског збора у Вел. Бечкереку, 4 (16.) маја 1894. године у црквено-опћинској дворани. Распоред: I. У 10 часова пре подне у св. успенској цркви призивање св. Духа. Поздрав председника сазивачког збора. Извештај вел.-бечкеречког збора о сазивању среског збора. Конституисање збора. II. „Наше учитељство некад и сад“, теоретично расправља г. Богдан Свирчевић. „Очигледна настава у првом разреду“, практично ради гђа Драгиња Смедеревац. „Важност рачуна у нар. школи“, теоретично расправља г. Милан Манојловић. Одређење наредне седнице.

Са исповеди свештенства протопрезвитерата митровачког. Свештенство протопрезвитерата митровачког искупљено у петак на исповед у Митровици, чувши радосну вест о паду грађанског брака у горњој кући — одслужило је по исповеди благодареније Богу за ту победу. Исто ће се то учинити и по парохијама. — Исто свештенство је са гнушањем од себе одбило срамне и гадне испаде Светомира Николајевића, како на овострано Српство, тако и свештенство. — Уједно се свештеници обвезали, да ће у св. Савски фонд од плате 1% уплаћивати.

Прослава тристогодишњице спаљења моштију св. Саве у Српству. Из Госпођинаца нам пишу: „Јављам вам, да је и овде 300-годишња успомена спаљивања св. Саве на врло свечан начин прослављена, заузимањем наших учитеља. У уторак 26. априла у 7 сахати у вече било је свечано бденије, на којем је чинодејствовао наш млади свештеник Василије Јојкић, капелан. У среду 27. апр у 9 сахати била је уз грување прангија свечана служба, на којој је служио и врло лепо говорио исти свештеник. У подне је био банкет за преко 30 особа“.

У Чакову је у очи среде одслужено у цркви вечерње, у среду у јутру пак јутрење и у своје време свечана служба, на којој је месни парох г. Петар Ђурић о важности тога дана говорио. По свршетку службе освећена је водица у школи, а говорио је тамошњи српски народни учитељ Јован Максимовић и три Српкињице декламовале су песме, које се односиле на спаљивање моштију св. Саве.

У Будимпешти је на сам дан пре понде одслужио св. службу тамошњи свештеник Симеон Костић, а у вече је био комерс, на коме је дрд Л. Грујић држао смишљен и леп пригодан говор. Тај говор примило је читаво друштво са одушевљењем и захвалом. После се наставило тихо веселе уз песму и пријатан разговор. Српско грађанство пештанско, које се у дивном броју искупило, показало је најлепше одушевљење за српску ствар. Заиста је дивно било видети овако искупљену Србадију — међ морем туђинштине, — одушевљену и раздрагану. На лицу свачијем сијала се радост, јер се веселио новом, срећнијем животу међ овдашњим Србима. Ту славу увеличало је још и присуство синова два словенска народа: Словака, који се у лепом броју одазваше нашем позиву и једнога Руса г. Н. Зегера Александровића. Омладина је одушевљено поздравила ове заступнике словенских народа, који својим поздравима дадоше знак радости, што виде своју браћу на овако лепом скупу и тако лепом намером. Веселе је текло дивно и гости се разиђоше у највећем одушевљењу.

У Каменици, у Срему, прослављена је тристогодишњица светосавски врло свечано. Црквени одбор одредио је прилог „Матици школској“ 20 ф. У вече је била забава, на којој је певала ратарска омладина и ученици су декламовали. Наш учитељ Н. Б. држао је говор, а омиљени певач Паја Вишњићки певао је уз гусле.

У Перлезу је тристагодишњица ова прослављена као највећи празник. У очи 27. априла одслужено је вечерње, а на сам дан јутрење и служба божја. За време службе божје пуцало се из прангија. Велико и мало, старо и младо поврвело је цркви, да захвали Творцу, што му је даровао највећег Србина светитеља св. Саву, који и данданас подржава Србина у светој вери православној. Млади свештеник изговорио је пригодно слово: о животу, делању и заслугама св. Саве, о узроцима, са којим је Синан-паша спалио светитељеве мошти. Док је богослужење трајало радње српске беху затворене.

Страшна болест међу децом. Из Ст. Бечеја јављају, да тамо бесне опасне дечје болести: дифтеритис и шарлах. Сваки дан оболе 10—15 деце, а — што је још страшније — сваки дан исто толико и помре. Но врло многим кућама прилепљени су црвени плакати за опомену, да у њој има таквих болесника. Санитетска власт затражила је од општине згодну кућу, у којој би се сместила она здрава деца, у чијој породица има болесника у дифтерису или шарлаху. Народне школе и забавишта су по налогу власти затворене.

Притискивање уза зид. Средишни одбор радикалне странке у Србији закључио је, да странка одржи јавне зборове по варошима и срезовима и да на њима јавно протестује против гажења устава. Влада Николајевићева решила је, да угуши народну реч и да спречи односно растера ове зборове. А зар не зна Светомир, жалосна му мајка, за оно: Притиснуто јаче..?!

Американци на путу. У Млетке је прошле седмице стигло једно друштво од 37 особа, које из уживања путују око земље. То су Американци, који су из Америке још у фебруару отпутовали, а који се мисле у јулу вратити својим кућама. Читав ће им пут трајати 162 дана. Према луксусу, са којим путују, држе их све за милионаре: у Млетке су допутовали на дивном засебном возу, у ком имаде вагона за спавање, за ручање, кухињу, за картање и т. д. Собом воде свог домоуправитеља, кувара, тумача и више слугу. По програму су данас (у понедељак) требали из Млетака да се крену у Постојну (Adelsberg), да виде чувене постојнске пећине. А у вече би се имали кренути у Будимпешту, где се мисле неколико дана задржати. У Италији је њихов красни засебни влак, по уговору, увек пратио један виши железнички чиновник.

Ретка захвалност. Председник друштва за васпитање сиротне деце у Београду др. Ник. Ј. Петровић добио је од Ристе Попадића, трговца из Београда ово писмо: „Поштовани Господине, Ја бих био веома неблагодаран, кад би заборавио, и не бих дао видљива доказа мојег признања сјени (или имену) моме великом добротвору покојном Јовану Марковићу-Шапчанину трговцу овдашњем, коме после Бога имам благодарити. — Он ме је 1847 год., кад је радњу на своје име отпочео, за калфу у радњи својој довољно неспретног примио и оспособио, па доцније 1854 год. и за ортака свога на известан део под фирмом Ј. Марковић и Попадић произвео, где смо до 1862 год. заједно радили, а од тада услед бомбардања вароши Београда, он мени уступи радњу са мануфактуром, и бојаџиским еспапом а он остане при колониалном бакалском еспапу, и од онда смо радњу сваки за свој рачун водили; па да бих признању и благодарности мојој дао видљива доказа, ја вам шаљем пет стотина динара дому сиротне и напуштене деце, с молбом: да име мога великог добротвора уврстите у ред добротвора сиротне деце, а не мене, јербо сам ја био сирото дете родом из Сарајева, када ме је он примио. Бог да му душу опрости! Београд, 29 априла 1894. г. На дан св. Василија Острошког. Остајем ваш поштовалац Риста Попадић, трг.“

Један разлог за самоубијство. Као што из Мохача јављају, скочио је тамо у Дунав један кирџија по имену Јован Ковач и удавио се, а то за то — што му је жена забранила пушити. За собом је оставио жену и двоје незбринуте деце.

Исправак. У броју од прошле среде, а међу вестима, јављено је по добивеном писму из Ирига, да је тамошњи предстојник забранио, да се у очи тристагодишњице спаљења моштију св. Саве осветле прозори на кућама. Сада нам са позване стране из Ирига јављају, да предстојник није ту забрану издао и да је други разлог био, што прозори нису били осветљени. — Доносећи ову исправку, молимо наше дописнике и извештаче, да се строго истине држе, јер нас само једаред могу обманути, а више не.

Дописница администрације.

Г. Јован Јовановић, Баранда. Послан новац је за I., а не за II. четврт.

Г. Јоци Тапавици, Срп. Бока. Послати новац је за јануар и фебруар месец.

И поруку тужне раје:
Свеца свога да освете.

Под Врачаром робље тужно
На колени бога моли:
Да му слабом моћи даде,
Душманину да одоли.

А с висина глас долеће
Преко брда и дубрава:
Храбро напред роде српски,
Са тобом је свети Сава!
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Триста година мину од кобног оног дана,
Било је издајица, било је диндушмана,
И изрода је било, и сад их има доста,
Ал' мило моје Српство до данас славно оста.
Ништа му могла није душманска сила клета,
Српско је име славно и биће док је света!
Пепео светог Саве, разнесен са Врачара
Храбрости дао је раји, дао јој наде, мара.
У руке мач јој дао, да треби врашку силу,
Да сама себи стече слободу златну, милу —
Дуге је борбе било, крвавих беше дана,
Ал' Србу засја зора слободом обасјана.

Са мутног неба српског одбег'о облак сиви,
Па мило моје Српство и данас јоште живи —
Ал' ми се срце стегне, кроз груд се уздах вије,
Гледајућ земљу српску, што јоште српска није.
Две понос-земље српске још ропске трају дане,
Никако да им зора слободе српске сване.

Али ме теши мис'о, да једном доћи мора,
Кад ће и код њих тамо громко да јекне ора:
И нама зора свану, пао је ропски мрак!
Па дрхћи клети враже, Србин је силан, јак!

Триста година мину, — ал' време брзо леће,
А и кобни данак онај заборавит' се не ће,
Ма да у низу лета стотина мину трећа,
Болом се њега Српство и данас ево сећа.
Сећа се Синан-паше, па стид му бије лице,
Што српска мајка рађа изроде, издајице.
За тешку клетву збори, што ју је болом свио:
Нека је проклет изрод, до века проклет био!

Триста година мину — ал' време брзо леће
Ал' кобни данак онај заборавит' се не ће.
Ма да у низу лета стотина мину трећа,
Чудним се миљем Српство и данас њега сећа.
Сећа се славе своје, крвавих, тешких дана,
Сећа се див-јунака и оних див-мегдана,
Светог се Саве сећа, његова рада славна,
Пренето миљем неким у доба она давна.
Па у том миљу кличе: слава ти Немањићу,
Ти даде радом својим полета српском тићу,
Просвета, што си зачео, сад бујна носи плода,
На вечну славу твоју, а корист српског рода.
Слава имену твоме! — Кличу ти Срби твоји
Њега ће слава пратит', докле год Српство стоји.
Докле год Србин живи, живеће свети Сава...
Слава ти свече српски, слава ти Саво, слава!

У Грацу 28. марта 1894. **Ипанов.**

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.